

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. XIX. De Irregularitate

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

10. His particularibus criminum speciebus addi quoque potest sodomia frequentata ut notat Laym. *Theol. mor. lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 5. ex Const. 72. B. Pii V.* quæ incipit : *Horrendum illud.* Crimen Missam celebrandi, aut Confessiones audiendi in eo qui non est Sacerdos, ex *Const. 81. Clem. VIII. Et s. alias.* Sollicitatio mulierum in Confessione, si delicti qualitas postulet, ex *const. 34. Greg. XV. Universi.* Demum generaliter omne crimen enorme, quod sit dignum poena mortis in laico, ubi per Ecclesiasticas poenas corrigi non possit, satis esse ut Clericus propter illud sæculari potestati tradatur, ut colligitur ex *cit. cap. Cum non ab homine 10. de judic. & notat Panor. in cit. cap. An si Clerici 4. eod. n. 39. & seqq. Laym. in cit. c. 5. n. 6.* aliique apud ipsum.

T I T. XIX.

De Irregularitate.

1. Absolutis iis, quæ pertinent ad Censuras, aliasque Ecclesiasticas poenas, reliquum est ut de irregularitate breviter videamus, quæ quamvis poena aut censura non sit, attamen in pluribus censuras imitatur.
2. Est itaque irregularitas impedimentum Canonicum primo & per se impediens Ecclesiasti-

fiastici Ordinis susceptionem & usum ; secun-
dario autem & consequenter assequutionem
beneficii , quia cum beneficium detur propter
officium ex *cap. fin. de rescr. in 6.* ex quo quis est
inhabilis ad officium seu ministerium Ecclesia-
sticum , inhabilis quoque censendus est ad be-
neficium.

3. Alia totalis est , alia partialis. Irregula-
ritas totalis est quæ inhabilem reddit ad om-
nem Ordinem suscipiendum , & ad cujuslibet
suscepti Ordinis exercitium , eaque est quæ so-
let intelligi nomine irregularitatis simpliciter
dictæ. Partialis autem dicitur quæ privat so-
lum ascensu ad Superiorem Ordinem , aut non
omni Ordinis ministerio , sed aliquo tantum ,
qualis frequenter est , quæ provenit Clerico
jam ordinato propter aliquam supervenientem
defectum seu deformitatem , quæ inhabilem
dumtaxat reddit respectu illius ministerii, quod
ob talem defectum exerceri ritè nequit , juxta
regulam traditam ab Abb. *in c. 1. de Cler. agrot.*
n. 2. & seqq. ut puta si Sacerdoti pollex , vel me-
dieras palmæ cum duobus digitis abscindatur,
in quo casu inhabilis fit ad sacrificandum , non
item ad alia Sacerdotis officia , ex *eod. cap. 2. de*
Cler. agrot. aut si Diacono oculus eruat , in quo
casu inhabilis fit ad Sacerdotium , quamvis in
suo Ordine ministrare non prohibeatur , ut su-
mitur ex *c. fin. dist. 55.*

4. Secundò alia est irregularitas perpetua, alia temporalis. Perpetua est quæ per solam dispensationem tollitur: temporalis, quæ lapsu temporis cessat, qualis est irregularitas proveniens ex defectu ætatis, quæ adveniente ætate legitima cessat.

5. Tertiò demum alia est irregularitas proveniens ex delicto: alia quæ provenit ex alio defectu citra delictum. Neutra ex his irregularitatibus propriè pœna est, nam etiam ea, quæ ex delicto provenit, non est propriè instituta ad puniendum delictum, sed ob honorem Ecclesiastici status, qui in Ministris suis certas qualitates exigit cum quibusdam delictis non compatibles. Quælibet autem istarum irregularitatum, plures alias sub se continet, ut ex dicendis patebit.

6. Irregularitas numquam fertur per sententiam ab homine, sed dumtaxat per statutum Juris, & nonnisi pro casibus expressis in Jure, ut colligitur ex *c. Is qui 18. de sent. excom. in 6.* ubi declaratur quod celebrans in Ecclesia polluta, quamvis temerariè agat, irregularitatis tamen laqueum non incurrit, *quia id non est expressum in Jure.* Inde conficitur, à nemine infra Summum Pontificem, cujus est condere generale Jus, irregularitatem induci posse, ut probat *Suar. de cens. disp. 40. sect. 4. n. 11.*

7. Subjectum capax irregularitatis est qui-

cum-

cumque per se & juxta Christi Domini institutionem est capax Sacramenti Ordinis, excepto Summo Pontifice qui suis legibus non obligatur quoad vim coactivam ad quam pertinet irregularitas: quicumque enim est capax suspensionis Ordinis, potest eadem privari (quod per irregularitatem fit), juxta illud commune proloquium, privatio & habitus circa idem versantur. Hinc sequitur foeminam five ratione sexus, five ratione cujuscumque supervenientis defectus aut criminis, dici non posse irregularem, quia ex institutione Divina non est capax Sacramenti Ordinis. Ex eadem quoque ratione homo non baptizatus est incapax irregularitatis, cum sit incapax Ordinis ex institutione Divina, c. 1. & c. Veniens 3. de Presbyt. non baptiz. Utrum autem & quomodo possit quis post susceptum baptismum censeri irregularis propter culpam aut defectum contractum ante baptismum, indicabitur infra.

8. Quae autem spectant ad particulares causas, propter quas irregularitas de Jure Canonico contrahitur, ad quinque potissimum capita reduci possunt, unde totidem resultant species particularium irregularitatum, nempe primò ut alia sit irregularitas ex defectu Sacramenti, alia ex defectu animæ, alia ex defectu corporis, alia ex defectu lenitatis, alia ex delicto.

9. Irregularitas ex defectu Sacramenti illa dicitur quæ provenit ex bigamia, quæ est matrimonii duplicatio, diciturque defectus Sacramenti, quia cum Sacramentum Matrimonii institutum sit ad repræsentandam unionem Christi Domini cum Ecclesia per Incarnationis mysterium, quæ unio fuit Unius cum Una, eaque Virgine seu ab alio non assumpta; bigamia deficit in hac repræsentatione, cum sit vel conjunctio unius cum pluribus, vel conjunctio cum assumpta ab alio, ut explicatur in c. *Debitum* 5. de *bigam.*

10. Hoc genus irregularitatis, præsertim resultans ex bigamia propriè dicta, ex Apostolica traditione manavit, ut sumitur ex 1. ad *Timoth.* 3. ibi: *Oportet Episcopum esse unius uxoris virum.* Et infra: *Diaconi sint unius uxoris viri,* quibus verbis vetat Apostolus ne is, qui plusquam unam uxorem habuit, ad Sacros Ordines promoveatur, ut universa intellexit Ecclesia, & expressè declaratur in cap. 2. & 3. de *bigam.*

11. Dixi præsertim resultans ex bigamia propriè dicta. Triplex enim communiter à Doctoribus affiguatur bigamiae species. Prima est propria, alia interpretativa, alia similitudinaria. Bigamia propria est si vir cum duabus legitimis uxoribus matrimonium consummavit. Quod si cum duabus matrimoniū contraxit, sed

sed vel cum neutra consummavit, vel tantum cum una; in eo casu non efficitur bigamus & irregularis, propter rationem assignatam ab Innocentio III. in *cap. Debitum 5. de bigam.* quia conjugium, quod non est commixtione corporum consummatum, non pertinet ad illud conjugium designandum, quod inter Christum & Ecclesiam per Incarnationis mysterium est contractum.

12. Bigamia interpretativa est quæ contrahitur ex unico matrimonio, quod tamen secundum quandam Juris interpretationem duplex matrimonium includit, & prædictum defectum Sacramenti, ac propterea ex statuto Sacrorum Canonum irregularitatem inducit. Ejusmodi est cum quis unam uxorem ducit, quæ prius fuit ab alio cognita, ut sumitur ex *cit. cap. Debitum & cap. Curandum 10. dist. 34.* quia videlicet tale matrimonium deficit in significando conjugio Christi Ecclesiam Virginem sibi copulantis. Idem Juris est, si quis propriam uxorem cognoscat postquam illa adulterium commisit, etiam si tempore contracti Matrimonii virgo eadem fuerit, ut habetur in *c. Silici 13. dist. 34.* Secus accidit, si quis aliquam ducat prius à se ipso corruptam; tunc enim bigamus & irregularis non efficitur, ut ex pluribus relatis docet Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 84. n. 14. & Suar. de cens. disp. 49. sect. 3. num. 6.*

6

¶ 7. quamvis Doctores non desint qui oppositam sentiant, ut videre est apud Sanch. *ibid.* n. 13.

13. Utrum autem ad hoc genus bigamiae interpretativæ reducendum sit & irregularitatem inducat duplex matrimonium, quorum unum validum sit, alterum invalidum propter impedimentum dirimens, vel quorum utrumque propter ejusdem generis impedimentum sit invalidum, est quæstio à Theologis & Canonistis agitata, de qua videri potest Sanch. *in eit. disp.* 84. Castrop. *de censur. disp.* 6. puncto 8. n. 7. & seqq. Suar. *sect. 2. disp.* 49. *de censur. n.* 3. & seqq. aliique ab ipsis citati.

14. Hactenus dicta de irregularitate proveniente ex bigamia sive propria sive interpretativa, extendenda quoque sunt ad bigamiam contractam ante baptismum, ut puta si quis ante baptismum duo matrimonia contraxerit, aut unum cum ab alio cognita; aut etiam si unum matrimonium celebraverit ante baptismum, alterum post baptismum, ut sumitur ex *cap. si quis viduam* 14. *dist.* 34. c. *Acutius* 3. & *cap. una* 5. *dist.* 26. Quod tamen intelligendum est, non ita ut bigamus etiam ante baptismum censendus sit irregularis, cum irregularitas utpote de jure canonico statuta non extendatur ad hominem non baptizatum, ut supra notavimus in hoc tit. n. 7. sed ita ut irregularitas quodammo-
do

do cum baptismo, vel post illum incipiat. Ratio autem est quæ in citatis textibus indicatur: quia videlicet in baptismo culpa dimitti potest, lex aboleri non potest; in conjugio autem non culpa, sed lex est, ut etiam secundum primævam sui institutionem significet conjunctionē Christi cum Ecclesia, ut colligitur ex Apostolo *ad Ephes. 5.* docetque August. alique Patres apud Laym. *lib. 1. Theol. mor. tract. 5. par. 5. cap. 6. n. 8. & lib. 5. tract. 10. par. 3. c. 6. n. 2.* à qua significatione deficit duplicatio matrimonii sive propria sive interpretativa.

15. Bigamia demum similitudinaria appellatur, quando intercedit non duplex matrimonium carnale, sed unum spirituale per votum solemne continentiae, & aliud carnale, quamvis hoc sit attentatum dumtaxat, utpote invalidum post votum solemne castitatis. Cum autem duplex tantum sit votum ejusmodi solemne, nempe quod emittitur in professione Religiosa, & quod includitur in susceptione Ordinis Sacri: ideo duplex hujus bigamiæ species numerari potest, quarum una committeretur à Religioso qui post professionem emissam matrimonium attentatum contraheret & consummaret; altera autem quæ committeretur à Clerico in Sacris constituto, qui post susceptum Sacrum Ordinem uxorem duceret & cognosceret.

16. Ex

16. Ex priori hujus bigamiae specie irregularitatem contrahi, constat ex *cap. Quotquot. 24.* & *cap. Monacho 32. 27. quast. 1.* utrum autem contrahatur etiam ex altera specie bigamiae, à Clerico videlicet post Sacrum Ordinem matrimonium attentante, est disputatum inter Doctores, de quo videri potest *Suar. de cens. disp. 49. sect. 4. n. 3.* & *seqq. Castrop. de cens. disp. 6. p. n. 8. n. 12.* aliique ab ipsis citati.

17. Effectus irregularitatis à bigamia non tantum propria sed etiã interpretativa provenientis, præter prædictam inhabilitatem ad Ordines & beneficia, is quoque est ut bigamus nudatus maneat omni privilegio Clericali, ut habetur in *c. un. de bigam. in 6. juncta ibid. Glos. v. bigamos.* Quare nec possunt Clericalem habitum & tonsuram deferre, nec ministeria minorum Ordinum ex officio exercere, ut etiam sumitur ex *cap. un. de Cler. conjug. in 6. juncta ibid. Glos. v. unicis. & v. Virginibus & ex Trid. sess. 23. de refor. c. 17.*

18. Secunda species irregularitatis est quæ provenit ex defectu animæ, qualis est vel ignorantia, vel carentia boni nominis seu infamia, vel carentia libertatis. Ignorantia si tanta sit ut ministerium Ordinis exercere non sinat, constituit hominem irregularem, ut sumitur ex *c. Illiteratos 2. dist. 36.* ubi pariformiter arcentur ab Ordinibus suscipiendis illiterati, ac aliqua parte

parte corporis vitiati, quos in omnium sententia irregulares esse paulò infra exponetur.

19. Infamia etiam irregularitatem inducit, ut tradit communis sententia ex *cap. Infames* 16. 6. *quest. 1. c. Infamibus penul. de reg. Jur. in 6.* five sit infamia juris five infamia facti; rursus five infamia oriatur ex delicto proprio; five ex delicto parentum, qui crimen læsæ majestatis ac perduellionis admiserint, *l. quisquis 5. § filii. C. ad leg. Jul. Majest.* aut in hæresim lapsi sint, de quo diximus supra in tit. *de hæreticis*, aut S. R. E. Cardinalem hostiliter fuerint prosequuti, *c. Felicis de pœnis in 6.* five demum oriatur ex vili conditione personæ seu officii quod exercet: quia ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus, *l. de pretio 8. ff. de publician. in rem actione.* Quænam autem sint crimina quibus infamia annexa est, videri potest apud Layman. *lib. 1. Theol. mor. tr. 5. par. 5. c. 4.*

20. Defectus quoque libertatis, quo laborat servus five mancipium, irregularem constituit, ut sumitur ex pluribus textibus *dist. 54.* & ex toto tit. *de servis non ordinandis*: debet enim esse immunis ab aliis, qui Divinæ militiæ est aggregandus, ut dicitur in *cap. Nullus 1. dist. 54.* Idque procedit etiam si quis fuerit manumissus à Domino, retento tamen obsequio, ut in *cap. Quicumque 5. ead. dist.* quod intellige de retentione obsequii temporalis Clericali Ordini repug-

repugnantis: secus enim esset si retineretur tantummodo ministerium Ordinibus non repugnans, ut supponi videtur in *cap. Nullus 4. de servis non ordinand.* Quod si contra factum sit, tam Ordinans servum quam servus ordinatus subjectus est pœnis, de quibus sermo est in *c. Ex antiquis 9. c. si servus 19.* aliisque pluribus *cit. dist.* Alter quoque defectus libertatis est obligatio ad reddendam rationem alicujus administrationis seu officii sæcularis, qualem habent Thesaurarii, Depositarii, Procuratores, Actores, Executores, Curatores pupillorum &c. qui omnes irregulares sunt quamdiu onera illa non deposuerint, & administrationis rationem non reddiderint, ex *c. un. de oblig. ad ratioc.*

21. Ad idem genus irregularitatis ex animæ defectu resultantis reduci potest ea, quæ provenit ex amentia, non tantum si hæc perpetua sit, sed etiam si fuit ad tempus, ita ut amentis etiam post recuperatam sanitatem ordinari non possit sine dispensatione, quemadmodum neq; qui aliquando afflictione diabolica vexatus est, ex *c. Maritum 3. dist. 33.* si tamen amentia provenerit ex propria organorum læsione, non autem ex aliqua febre vehementi, qua cessante statim cessaverit amentia, vel advertit Suar. *de cens. disp. 51. sect. 1. nu. 4.*

22. Tertia species irregularitatis est quæ nascitur ex defectu corporis, quo carere debent
qui

qui Ecclesiasticis officiis mancipantur, ubi præsertim defectus sit talis generis, ut vel congruum impediatur exercitium Ordinis, vel notabilem deformitatem aut horrorem afferat, ut constat ex toto tit. de corpore vitiatis. Inde fit, ab Ordinum susceptione repellere cui brachium vel manus deest, *c. Exposuisti 6. de corp. vitiat.* aut cui digitus abest ad frangendam vel elevandam Hostiam necessarius *c. ult. eod.* aut qui alterutro oculo privatus est, ac præsertim sinistro quem Canonicum appellant. *c. ult. dist. 55.* aut qui hermafroditus sit, non solum si æque participet utrumque sexum, in quo casu docent communiter Theologi illum esse etiam incapacem characteris Ordinis, ut testatur Suar. *de cens. disp. 51. sect. 2. n. 1.* sed etiam si in eo prævaleat sexus virilis ut ex communi sententia docet *ibid. idem Suar.*

23. Hæc doctrina fortiori jure procedit, si quis parte corporis, propria se voluntate mutilavit, quia tunc ipsa voluntas est vindicanda, quæ sibi causa fuit ferrum injicere ut dicitur in *c. Qui partem 6. dist. 55.* Qua in re hanc generalem regulam tradit Suar. *in loco cit. n. 6.* ut toties mutilatio voluntate propria facta sive membri alicujus principalis, sive partis ejus, sive deformans, sive non deformans, irregularitatem inducat; quoties tanta est, quæ per se

se & seclusa inadvertentia sine peccato mortali fieri non possit.

24. Inde fit irregularem esse, qui vel ex indignatione, vel fortasse ex indiscreto zelo conservandæ castitatis se ipsum absciderit aut abscindi permiserit, ut constat ex *c. si quis 4. & c. Hi qui se 5. dist. 55. & c. Ex parte 3. de corp. vitiat.* quod tamen non procedit in eo, qui vel ita natus est, vel qui sectus est in cunabulis, vel ex consilio medicorum, ut habetur in *c. Eunuchus 8. & c. Si quis 9. dist. 55. & c. Ex parte 3. & 5. de corpore vitiatis.*

25. Ad hanc eandem classem irregularitatum provenientium ex defectu corporis, reduci potest irregularitas, quæ contrahitur ex defectu natalium, quam contrahunt omnes illegitimè nati, ex *c. 1. & ult. de filiis presbyteror. aliisque juribus.* De hoc tamen vide quæ diximus *lib. 1. tit. 12. n. 26. & seq. Castrop. de cens. disp. 6. pun. 9. Suar. de cens. disp. 50. per totum.*

26. Quarta classis irregularitatum est quæ fundatur in defectu levitatis, quam habere debent Ecclesiasticæ personæ, ut ejus ministerio ritè fungantur qui mitis fuit & humilis corde. Talem irregularitatem incurrit iudex ferens sententiam sanguinis effectu securo, ejusque Assessor, nec non consilium directè vel indirectè homicidio præstans, ut sumitur ex *cap. Ex litteris 10. de excessib. Prælator.* Item accusator in

cau-

causa sanguinis, nisi tamen quis accuset malefactorem suum duasque conditiones in accusatione servet: primò ut petat emendam sibi fieri, & provideri ne contra eum talia de cætero præsumantur: secundò ut expressè proteſtetur quod ad vindictam seu pœnam sanguinis non intendit, quia his conditionibus servatis irregularitas non incurritur, ut statuitur in *c. 2. de homicid. in 6.* Item hanc irregularitatem contrahunt testes in causa sanguinis effectu secuto, Curiales & Ministri justitiæ ut sunt tabelliones, procuratores, sollicitatores & etiam inferiores ministri, qui vel denunciant vel scribunt sententiã, vel aliquod simile munus exhibent: est enim hac in re generalis regula irregulares fieri qui quovis verbo vel facto cooperantur ad homicidium, ut sumitur ex *c. si quis viduam 9. cum aliis dist. 50.*

27. Idem juris est de militantibus in bello. Circa quod tamen distinguendum est utrum bellum sit justum vel injustum. Si injustum est, & in eo homicidia seu mutilationes fiant, omnes milites fiunt irregulares, etiamsi propriis manibus sanguinem non fundant, ut ex communi docet *Suar. de cens. disp. 47. sect. 5. n. i.* favetque *c. Quod in dubiis 5. de pœnis* & *c. si quis 4. dist. 51.* Si autem bellum justum est, iterũ distinguendũ est utrum sit aggressivũ vel parè defensivum

sivum si sit aggressivum, quotquot occidunt vel mutilant, sunt irregulares; secus autem alii qui propriis manibus sanguinem non fundant, ut colligitur ex *c. Petito 24. de homicid.* ubi sermo est de bello quod ab exordiis defensivum fuit, sed postea terminavit in aggressivum, quia fideles exiverunt de castro & persecuti sunt inimicos. Quod si bellum sistat intra limites puræ defensionis, tunc locum non esse irregularitatis, docet Suar. *in cit. disp. 47. de cens. sect. 6. num. 1. & 2.*

28. Quinta demum classis irregularitatum est quæ nascitur ex delicto, cujus generis est primo hæresis, de qua vide quæ diximus in hoc libro 4. tit. 6. n. 6. Secundò est iniqua administratio Ordinis sive suscepti, sive nondum suscepti, nec non in qua Ordinis susceptio, ut explicavimus *eod. lib. tit. 12.* quibus adde ex *c. 2. de apost. crimen ministri assistentis ex officio ei qui rebaptizat*, ex quo irregularis efficitur quoad ascensum ad superiores Ordines, unde communis sententia infert irregularem quoque fieri ipsum rebaptizantem, ut testatur Castrop. *de cens. disp. 6. pun. 16. n. 1.* Ipsum etiam qui culpabiliter rebaptizari se finit, irregularem fieri constat ex *cap. Confirmandum 66. dist. 50.* videri potest Suar. *de cens. disp. 42. sect. 1.*

29. Tertio est crimen homicidii, seu mutilationis voluntariæ, sive facto, sive præcepto aut

con-

consilio perpetrata, ut constat ex pluribus iuribus de homicid. & dist. 50. nec non ex Trid. sess. 14. de reform. cap. 7. & Clem. un. de homicid. ubi etiam aliud iuris esse declaratur, si furiosus, aut infans seu dormiens, hominem mutilet vel occidat, quemadmodum & si quis mortem aliter vitare non valens, suum occidat vel mutilet in vasorem: in his enim casibus irregularitas non contrahitur.

30. Quod si homicidium neque voluntarium sit, neque necessarium, sed casuale, sive fortuitum; distinguendum est utrum sequatur ex actione quæ de se alias illicita sit atque prohibita propter periculum homicidii: vel utrum sequatur ex actione licita. Si homicidium ex primi generis actione sequitur, puta ex illicito ludo &c. homicida est irregularis, etiamsi directa voluntate non intenderit homicidium, ut est casus in cap. Continebatur 8. & cap. sicut 20. de homicid. ad quod etiam facit c. 19. de reg. jur. in 6. non est sine culpa, qui rei, quæ ad eum non pertinet se immiscet.

31. Si autem homicidium sequitur ex actione licita, & quæ de se cum periculo homicidii non sit conjuncta, iterum distinguendum est, utrum adhibita fuerit sufficiens diligentia ad omne etiam extrinsecum homicidii periculum avertendum; nec ne? in primo enim casu irregularitas non incurritur, ut est casus in cap. Jo-

602 *Instit. Canon. lib. IV. de Irregul.*
annes 23. c. quidam 25. c. Dilectus 13. aliisque juri-
bus de homicid. Incurritur in secundo, ut est ex-
emplum in c. Presbyterum 7. eod. Unde fit quod
laicus exercens artem medicinæ vel chirurgiæ,
si alicui præter intentionem mortem causavit,
non sine culpa, quia omnem debitam diligen-
tiam non adhibuit, vel quia imperitus fuit, ir-
regularis est, de quo in cap. Ad aures 7. de atat.
& qual. & Ord. præficiend. Religiosus tamen,
& Clericus majorum Ordinum, etiam adhibi-
ta omni diligentia, irregularis, efficitur, ut in
c. Sententiam 9. ne Cler. vel Monach. & c. Tua 19.
de homicid. Atque hæc pro Institutionum Ca-
nonicarum brevitare dicta sint satis

AD MAJOREM
DEI
GLORIAM.

Modus scribendi, atque legendi citationes Textuum in utroque Jure.

PRomajori Tyronum commoditate, ac facilitate, placet hic breviter recensere allegationes Textuum præcipuas, quibus utuntur in utroque Jure periti, ut illas facile possint tum apud Authores legere, tum ipsi per se in suis exemplaribus scribere.

Mo.